

A woman with dark hair styled in an updo, wearing a white dress with a ruffled collar, is shown in profile, looking down. She is standing in a vineyard with rows of grapevines stretching into the distance. The background is bright and slightly hazy, suggesting a sunny day. The overall mood is serene and elegant.

*Příběh ženy, která
stvořila proslulé šampaňské
Veuve Clicquot.*

 metafora

BUBLINKY ŠTĚSTÍ

HELEN FRIPPOVÁ

Nicole Ponsardinová se narodila do dobře situované rodiny v Champagne a odmala žije v blízkosti vinic a zajímá se o výrobu vína. Díky její umanuté povaze se jí podaří prosadit si sňatek z lásky s Françoisem Clicquotem.

Mladí manželé si hned po svatbě založí vlastní vinařskou firmu a – do té doby něco nevídaného – oba se na jejím chodu podílí stejným dílem a Nicole si s podporou manžela postupně prošlapává cestičku do zatím mužského světa vinařství.

Šťastné roky ale netrávají dlouho. Přicházejí napoleonské války... Neúrodný rok... Nečekaná smrt milovaného muže, neustálý tlak na Nicole ze strany souseda, zhrzeného nápadníka a nynějšího konkurenta, Jeana-Rémyho Moëta, který chce její vinařství za každou cenu koupit...

Zdrcená mladá vdova se na čas odstěhuje do Paříže ke smetánce společnosti okolo Napoleona a touží jen zapomenout, ale nakonec se odkazu svého muže nedokáže vzdát a odvážně pokračuje v započatém díle. Veuve Clicquot, dnes značka světoznámého šampaňského, vznikla právě na jejích vinicích a Nicole ji během svého života usilovně a trpělivě kultivovala.

Nicole Clicquotová je dodnes právem považována za jednu z nejvýznamnějších osobností ve světě šampaňského a vysloužila si přezdívku *La Grande Dame de Champagne*. Román *Bublínky štěstí* zachycuje její složitou cestu k prvním úspěchům.

„Jedna z nejlepších knih, co jsem za poslední dobu četla. Strhující příběh o velmi odhodlané ženě, která dosáhne úspěchu v tehdejšímu mužském světě. O to inspirativnější, že vychází ze skutečného příběhu.“

– Debbie Vincentová, aktivistka

Helen Frippová

Bublinky štěstí

HELEN FRIPPOVÁ

BUBLINKY
ŠTĚSTÍ

Přeložila Drahomíra Michnová

metafora

Upozornění pro čtenáře a uživatele této knihy

Všechna práva vyhrazena. Žádná část této tištěné či elektronické knihy nesmí být reprodukována a šířena v papírové, elektronické či jiné podobě bez předchozího písemného souhlasu nakladatele. Neoprávněné užití této knihy bude trestně stíháno.

Copyright © Helen Fripp, 2021

Published by Bookouture, London

Translation © Drahomíra Michnová, 2022

Czech edition © Grada Publishing, a. s., 2022

All rights reserved

ISBN 978-80-7625-664-4 (ePub)

ISBN 978-80-7625-663-7 (pdf)

ISBN 978-80-7625-228-8 (print)

*Věnováno Taire a Charliemu.
Držte se pevně svých snů.*

„Proč bychom měli stavět své štěstí na názorech druhých,
když ho můžeme najít ve svém srdci?“

Jean-Jacques Rousseau

1. KAPITOLA

Remeš 21. července 1789

Revoluce

Nicole se toho nádherného rána zastavila na křižovatce a zvažovala své možnosti. Má jít po rue des Filles Dieu, stinnou a spořádanou uličkou, která dovede poslušnou dívku přímo do její klášterní školy, nebo zakázanou oklikou přes náměstí, nad jehož dlažebními kostkami se v ranním oparu mihotaly sluneční paprsky?

Hodila si mincí, zachytila ji hřbetem ruky a zavřela oči. *Pile ou face*, panna, nebo orel. Nezáleželo na tom – to zakázané náměstí vždycky vyhrálo, obzvláště v den, kdy se na něm konal trh. Bylo jedinou skutečnou volbou, překypovalo přísliby, takže se rozběhla ke sluncem zalitému prostranství.

U sochy krále Ludvíka XVI. se zastavila, aby pro štěstí pohladila větrem ošlehaný čumák jeho koně, z legrace udělala před králem pukrle a ztuhla... Panovník měl kolem krku oprátku. A někdo mu pod jeho vznešené oči nanesl kapky červené barvy. Král ronil krvavé slzy! Tohle určitě nebyla Xavierova práce. Ten mu sice někdy dřevěným oharkem přimaloval knírek nebo koni pod sedlo zastrčil květ muškátu, aby to vypadalo, že mu trčí rovnou ze zadnice, ale nikdy nešlo o nic takhle morbidního.

Takže to musela být pravda, ty zprávy, které sem doletly z Paříže. Už to jimi vřelo po celém městě. *Quatorze juillet*, čtrnáctý červenec, den, který obrátil celou Francii vzhůru nohama. Znevážení krále. Vláda lidu, republika, revoluce. Na každém rohu se hlasitě diskutovalo, nekonečné řeči o tom, co se stalo někde na míle daleko. Ta oprátka a krev se týkaly něčeho, k čemu došlo v Paříži, ne tady, v bezpečí ospalé Remeše.

Zhanobení podoby krále byl závažný trestný čin – hraběcí vojáci ho určitě potrestají. Ta horda znuděných grázlů, kteří pravidelně hlídkovali v ulicích a jen tak pro zábavu někoho zmlátili, klidně i záškoláky, dokonce i ty bohaté, k nimž patřila ona.

Nicole kráčela do bezpečí náměstí, jak nejrychleji mohla, aniž by vzbudila podezření. Ve dnech, kdy se konaly trhy, se místo hemžilo farmáři z kraje Champagne, kteří rozložili své pestré stánky jako obětní dary před katedrálou střežící náměstí. Dnes však ne. Stará vdova z Aÿ nešťastně postávala vedle svých dvou opotřebovaných košíků. Její střapatá petržel už vyhnala do květu a ubohá hrstka plesnivějící cibule měla být dávno naložená v láku.

Ztrhaná prodavačka džemů z Allers-Villerand nechyběla ani dnes, přicházela vždycky. Nicole sice bylo teprve jedenáct, ale vynikala *všímavostí* a neuniklo jí, že se ten džem nevyprodal ani za tři dny trhů. Věděla to proto, že paní tuhle várku špatně popsala, ve slově „jahodový“ udělala chybu a každý, kdo uměl číst, byl natolik zdvořilý, že ji na to neupozornil.

Muže, který si na opačné straně náměstí rozložil řeznický stánek, neznala. Dnes prodával stažené králíky. Syrová tělíčka měla kožešinu jen na hlavě a packách, tlusté masařky kolem nich ochable kroužily jako opilé.

„Xaviere!“ Nicole vedle stánku zahlédla svého kamaráda, stál v hloučku kluků a o něčem klábosili. Měla pro něj v kapse poklad, který se mu bude moc líbit: měňavě zeleného brouka, vypadal jako drahokam.

Xavier předstíral, že ji neslyší, a nádherným obloukem vyplivl na dláždění lesklou slinu. Úplně ji tím uchvátil.

Hrávali si spolu až do té doby, než se její tělo začalo měnit a lišit od toho jeho. Chyběl jí, když teď chodila do školy a on musel pracovat. Takže proč dnes není v továrně jejího tatínka, kde se vyrábí sukno?

„Xaviere, podívej, co jsem našla!“

Nevšimal si jí, a tak popošla blíž a v natažené ruce mu ukazovala brouka.

„Byl na růžovém keři na vinici pana Moëta.“

Xavier se usmál, ale pak si uvědomil, že kolem něj stojí jeho kamarádi.

„No a co?“ ušklíbl se. „Co to kruci vůbec je?“

„Přece zlatohlávek. To ví každý, ty hloupý hroznožroute,“ odsekla, protože ji jeho zrada zabořila.

Dělal, že se ho ta nadávka nijak nedotkla, ale Nicole podle toho, jak pohodil hlavou a pohrdavě odfoukl, poznala, že ano. Byla to ta nejhorší urážka, jakou jste mohli ve městě proslulém pěstováním vinné révy někomu uštedřit. Takhle se říkalo dělníkům z údolí řeky Marny, kteří o výrobě vína nevěděli zhola nic a požírali hrozny, z nichž mohli mít daleko větší užitek.

„*Aristokratko*,“ křikl na ni jeden z kluků, jako by to bylo nějaké hanlivé slovo.

„Kašli na ni. Vždyť je to děcko.“ Xavier trhl hlavou jejím směrem. „Zmiz odsud, *laide*.“

Xavier býval vždycky hodný a možná chtěl být hodný i teď. Ale to *laide* – *ošklivko* – ji zasáhlo. Často si ji dobíral, že je tak tenounká, až se může zlomit, a že její šedé oči jsou spíš vlčí než holčičí a světlé nazrzlé vlasy vypadají, jako by chtěly zrezivět.

„Není to jen tvoje náměstí,“ obořila se na něj.

„Teď jo. *Va te faire foutre, aristocrate*,“ křikl ten druhý kluk. Jdi do hajzlu, aristokratko.

„Jsem stejná jako vy,“ ohradila se. Zvedla zaťaté pěsti a v šedých očích se jí vztekla zablýsklo. Byla sice malá,

ale také rychlá a silná a mohla se měřit s kdejakým křiklounem. Jen ji štvalo, že jí maminka zrovna dnes musela natočit vlasy do hloupých holčičích lokýnek, aby jí to ve škole slušelo.

Xavier ji odstrčil. „Jsi blbá? Vždyť by tě rozmáznul jako mravence!“

„Biješ malá děvčátka, mladíku?“

Nad skupinkou se tyčil samotný hrabě z Etoges, vyšel si tak daleko od zámku! Jeho kabát z červeného hedvábí na slunci zářil a ostře kontrastoval s ošuntělým oblečením dělníků na náměstí. Výhrůžně se na něj mračili.

Hrabě zkroutil Xavierovi ruku za záda. Vypadalo to, že to Xaviera musí hrozně bolet, ale ani nemrkl a Nicole byla ráda.

„Omluv se slečně Ponsardinové, ty zpropadený malý rváči.“

Hrabě mu zkroucenou ruku ještě o kousek zvedl a Xavier zesinal bolestí. Nicole se bála, že mu ji hrabě vykloubí z ramene.

„Promiň,“ hlesl chlapec a křivil tvář.

„A ty se chovej jako dáma, a ne jako nějaká uličnice.“

Uličníci bijí dámy kdykoli. „Pusťte ho. Pomáhal mi,“ zastala se kamaráda.

„Nezapomínej, kde je tvoje místo, a prosazuj svou vrozenou autoritu, mladá dámo, jinak si tahle chátra bude myslet, že je potřebná, a bude se dožadovat spravedlnosti. Kolik je ti let?“

„Jedenáct.“ Odmítala dodat „pane“.

„To se naučíš. Podej jim prst a oni ti utrhnou celou ruku.“

Rázně odkráčel a Nicole za jeho zády udělala grimasu, aby na Xaviera zapůsobila, ale ten už stál u stánku a cpal si králíka do vaku. Řezník po něm nechtěl peníze a Xavier se očividně styděl. Pak pochopila – králíci byli almužnou pro chudé. Litovala, že svému kamarádovi nadávala do hroznožroutů.

Červené muškáty v kameninových nádobách na náměstí byly zanedbané a zvadlé, domy chátraly a omítka se odlupovala. Úroda na polích byla i letos mizerná. Nicole si nepamatovala, kdy se naposledy slavily dožínky, nevzpomínala si, že by se v posledních letech konala pod širým nebem se smetanově žlutým měsícem jedna z těch velkých tanečních veselic, o jakých slychala při vyprávění o starých časech. Celé město se každý týden modlilo za dobrou úrodu, ale Bůh ty modlitby nevyslyšel. Proto v Paříži došlo k pouličním bouřím, vysvětlil jí otec. Šlechta se cpala a dělníci hladověli. Královna Marie Antoinetta byla tak hloupá, že chudým nabídla koláče místo chleba.

Ale tatínek jí neřekl to nejhroznější. Xavier jí *to* naopak vylíčil do nejmenších podrobností. Dělníci v Paříži se chtěli vzbouřit a sehnat všechnu šlechtu do houfu, hnát ji na náměstí Revoluce a useknout všem hlavu nějakým novým příšerným vynálezem zvaným gilotina. Ta podle jeho slov dokázala úspěšně zabít deset aristokratů za hodinu. Velká čepel upevněná do rámu, která sjela dolů a vykonala ten hrozný čin. Příslušníci šlechty stojí jeden za druhým ve frontě a musí se dívat, jak jejich vrstevníci a členové rodiny umírají, než i jim nabroušené ostří setne hlavu. Nicole se při tom popisu třásla, přála si, aby jí to nebyl vyprávěl, a doufala, že to není pravda.

Podívala se na své šaty, měly skoro stejnou sytě červenou barvu jako kabát hraběte, barvu, kterou si lidé na náměstí nemohli nikdy dovolit. Budou ji taky považovat za aristokratku? Ale to, že král a královna už nevládli, byla holá skutečnost. Svět se změnil a ona se bála, dokonce i tady, na tom známém náměstí.

Zalitovala, že přece jen nešla do školy, ale zvon na katedrále se rozezněl. Přišla by pozdě a jeptišky by žalovaly tatínkovi, takže by si i tak pořádně nadrobila.

Při devátém úderu se na náměstí nahrnula spousta lidí, kteří utvořili frontu před stánkem s králíky. Většina z nich přišla z venkova; byli tak chudí, že určitě nebydleli v téhle

části města. Řezník každému přidělil jednoho králíka. Někteří zákazníci si na ně přinesli plátěné vaky, jiní si je zabalili do zástěry a pár z nich nemělo ani kousek látky nazbyt, tak si je odnášeli jen tak za uši. Nicole chvílku přihlížela a pak se rozběhla do pekárny.

„Nicole! Dnes žádná škola?“ divil se pekař Daniel.

„Padl mi orel,“ zalhala.

„Zase? Ts, ts. Jeptišky o tebe zlomí rákosku. Můžu se podívat?“

Natáhla ruku a ukázala mu podlitiny z minulého dne trhu, kdy byla za školou.

Podal jí *religieuse*, velký kulatý bochánek z odpalovaného těsta přiklopený menším, uvnitř byla náplň ze smetany a nahoře čokoládová poleva, díky které měl připomínat jeptišku. „Na, můžeš si představovat, že jim ukusuješ hlavu.“

Zakousla se do něj s vervou.

Danielova manželka Nataša jí podala skleněnou kouli, v níž sněžilo, když jí zatřásla, a koule se změnila ve svět třpytících se vloček a pozlacených tanečních sálů. Nataša byla štíhlá a tmavovlasá, měla nažloutlou pleť a v hnědých očích výraz plný pochopení. Nosila širokou nabíranou sukni dole ozdobenou vyšitými vzory a znaky, jako nosí cikánky, a nejlepší na ní bylo, že pocházela z Ruska, na hony vzdáleného od malého městečka Remeše. Nicole milovala její vyprávění o dalekých nekončných pláních pokrytých sněhem a ledem a o kostelech se zlatými kupolemi.

„Výborné.“ Nicole se s plnou pusou blaženě usmívala, když vtom něco roztránilo okno *boulangerie* a střepy se sypaly na zem.

„Á!“ zaječela Nataša a napsala prstem do vzduchu osmičku. Z pečiva trčely úlomky skla.

Daniel popadl kámen ze země, vyřítit se ven a mával jím nad hlavou. „Kdo to ksakru hodil?“ Byl to kamenný klobouk z královy sochy.

Stará vdova lezla po kolenou a sbírala rozsypanou cibuli zpátky do košíku, zatímco prodavačka džemů láteřila nad rozbitými sklenicemi.

Na Nicolině soše pro štěstí seděli obkročmo tři muži a bušili do ní kladivy. Nejdřív otloukli to, co se dalo snadno urazit – uši koně, královu nohu a jeho meč. Hlouček čumilů je vydatně povzbuzoval a používal kamenné úlomky jako střelivo.

„Koně ne!“ zaječela Nicole.

„Tiše! Pojď zpátky, nebo tě trefí!“ strachovala se Nataša, odvedla ji za pult a zabalila do své sukně.

Uprostřed toho chaosu fronta u stánku s králíky pořád postupovala. Zablcení dělníci z polí, vdovy v černých šátcích, bosé vyhublé děti s předčasně zestárlými strupovitými obličejí. Na náměstí teď panoval takový ruch, že ztratila Xaviera a jeho kamarády z dohledu.

Pak se ozval výstřel z pušky a ozvěnou se odrážel od zdí domů. Fronta znehybněla, jakési dítě zakvílelo a řezník pustil králíka, kterého právě držel. Trojice bleskově sjela ze sochy a ukryla se za její otlučené boky.

„Nikdo ani hnout!“

Hrabě z Etoges byl zpátky ve svém blýskavém hedvábném kabátě, tentokrát v čele pluku své soukromé armády, která obklíčila náměstí a zatarasila všechny východy. Skupina vojáků povalila ty tři ničitely sochy na zem a nasadila jim pouta. Z davu se ozval nesouhlasný řev.

Hrabě v napudrované paruce a s bílým obličejem vypadal jako hrozivý duch a jeho chladný, nehybný výraz děsil víc než hněv davu. Jeho hlas zahřměl nad hlavami ostatních, i když nekřičel.

„Tihle vandalové spáchali zločin a budou hnít ve vězení po zbytek svých dnů,“ pronesl klidně k okolostojícím, kteří dosud jen nevinně čekali ve frontě na králíky. „Ostatní z vás jsou obviněni z pytláctví a budou přísně potrestáni.“

„Mají hlad, můžete je ušetřit,“ křikl na něj Daniel.

„Tiše, *milyj*,“ prosila ho Nataša úpěnlivě a tiskla Nicole k sobě.

„Jméno, ty neřáde!“ houkl hrabě a namířil na něj puškou.

„Daniel. Z *boulangerie*.“ Ukázal na roztržštěné okno.

Za ním zaskřípaly velké dveře katedrály, vyšel kněz a zvedl ruku.

„Ve jménu Božím, uklidněte se!“ zvolal.

Někdo po něm hodil koňským uchem a utekl dřív, než některý z vojáků stačil zareagovat.

Nicole pevně zavřela oči a čekala, že udeří blesk. Chrliče ožijí a budou dštít pekelný oheň a všichni navěky shoří za to, že házeli kamením po knězi. Bůh však nic neučinil. Kněz vrávoravě zacouval do kostela a zabouchl dveře. On tu měl mít hlavní slovo. Zbabělec!

Hrabě mávl puškou směrem k Danielovi. „Ty, řekni svým *soudruhům*, ať se rozejdou. Ti králíci jsou kradené zboží.“

Daniel si založil ruce na prsou. „Tihle lidé hladovějí. Ti králíci jsou už mrtví a kazí se. Vám jsou k ničemu.“

„Danieli, pozor!“ zaječela Nicole, protože hrabě namířil zbraň a vystřelil.

Pekař se chytil za hrud' a sesul se k zemi. Nataša se k němu rozběhla, až jí černé vlasy vlály. Roztrhla mu košili a vykřikla, ruce od krve jí klouzaly.

Neumírej, neumírej, modlila se Nicole skrčená za pultem.

Nataša ho podpírala, odtrhla si kus sukně a chumáč látky mu tiskla na ránu, krev jí však prýštila po prstech. Stará vdova z Aÿ si rozvázala šátek, aby jí ho poskytla jako obvaz, a celá zdřevěnělá k ní vyrazila kulhavým krokem.

„Stát!“ zařval hrabě.

Zastavila se, obličej měla ztuhlý. Všichni zkameněli.

Nataša byla sama, v náhlém tichu kvílela jako šílená. Nicole vyklouzla zpoza pultu a rozběhla se k ní.

„*Bordel de merde*, řekl jsem stát!“ zařval na ni hrabě.

Kolem ucha jí zasvištěla kulka a dav znovu zaburácel. Nicole se vrhla Nataše kolem krku. Vzduch byl hustý a rozžhavený, bolelo dýchat. Danielovy oči byly otevřené, ale neviděly.

„Je mrtvý?“ zašeptala.

Nataša neodpověděla.

„Zamířit!“ zavelel hrabě.

Vojáci pozvedli pušky na rameno a mířili na zděšený dav. Opravdu Bůh nezasáhne ani teď? Dveře katedrály zůstaly zamčené.

Nataša si v šoku položila manželovu hlavu do klína, takže společně na náměstí působili jako ztělesněná pieta. Nicole se jí choulila za zády.

„Jdi domů a vůbec se neohlížej, maličká,“ pobídla ji Nataša klidně. Nicole vstala, urovnala si sukni a pomalu šla k hraběti. Měl ji na mušce a seřídil si mířidla, když se přiblížila.

„Vy jste ho zabil.“ Znělo to jako plivnutí.

„Tihle lidé jsou zloději a tomu se, holčičko, říká spravedlnost.“

„Nikdy na to nezapomenu,“ slíbila mu tiše, „a oni taky ne.“

Nespouštěla z něj pohled a šla dál. Patřila sem, k Nataše a jejímu mrtvému manželovi, k dělníkům a jejich kousku kradeného masa. V rue de la Vache se přikrčila pod pumpou a dál pozorovala náměstí. Bude jejich svědkem.

„Nechť je tohle varováním,“ hulákal hrabě. „Vraťte se ke své práci. Kdokoli poruší literu zákona, zemře jako ten váš přítel. Vojáci, jedeme!“

Ničitele sochy nacpali na dvoukolák a odváželi je pryč. Když je bili pažbami, spoutaná trojice mužů se neměla jak bránit. Vojáci se rozptýlili a hrabě jel za nimi ve svém kočáře. Kola drtila šterk.

Jako první k Nataše přistoupila vdova z Aÿ. Pokřižovala se nad Danielem a něco jí pošeptala do ucha. Nataša

přikývla a dovolila dvěma mužům, aby Daniela odnesli do pekárny. Tiskla si přitom jeho ruku na tvář. Zdál se těžký, když z něj duše vyprchala, bezbranný, zakrvácený a obnažený jako ti mrtví králíci.

Muži smekli čepice, ženy sklonily hlavy a dav zůstal bez hnutí stát, strnulý v uctivém tichu, dokud Daniel a jeho doprovod nezmizeli v krámku. Pak se dřívější čekatelé ve frontě vrhli na stánek s králíky, kolem nějž se rojila hejna much, a brali ho útokem přes květináče se zvadlými muškáty.

Nicole vyhlédla z relativního bezpečí pumpy a viděla, jak Xavier v kovářově dílně popadl pochodeň a venku zapálil balík sena. Plameny se prudce rozhořely v už tak dusivém vedru. Dav rozbil okna Moětova obchodu s vínem, poléval oheň ukradeným brandy a prázdné láhve házel do plamenů. Sklo v žáru praskalo a střepy odletovaly na všechny strany. Královu sochu obsadila nová tlupa ničitelů, tentokrát lépe organizovaná; jejich vůdce ječel povely, dokud se socha nepřevrátila na zem a nerozletěla na kusy.

„Sbohem, *mon grand*,“ zašeptala Nicole pro sebe; loučila se s rozbitým koněm. Z roztráskaného krále měla spíš radost. Hrabě si také zasloužil, aby ho rozsápali – *vive la révolution!*

Vyskočila a chtěla uprostřed toho chaosu běžet domů.

„Dívala ses na utrpení toho chudáka pro zábavu, bohatá holčičko?“ Jeden z Xavierových kamarádů jí zastoupil cestu.

„Ne! Ten pekař byl můj kamarád.“

„Hrabě ušetřil jednu ze svých, co? Tobě kulku do břicha nevpálil. Patříš k nim, ty rozmazlená malá *aristokratko*, která bys nás zamordovala kvůli králíkovi.“ Vrazil jí facku.

Plivla mu do očí a dala se na úprk, zkrátila si to průchodem a za zády slyšela dusot jeho kroků. Prudce odbočila do ulice Libergier, pak zahrnula do rue du Cloître